

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Poenitentiis, Et Remissionibus. Titvlvs X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

veritatem filiorum atque nepotum ex virili sexu de-
 fendentium ab eisdem, alicuius aperiatur janua digni-
 tatis, aut honoris ecclesiastici vel mundani, seu ad alicuius
 loci regimen sit ascensus: sit eis postulandi negata
 facultas, sit notorie a iudicatus, & quolibet aliud offi-
 cium seu ministerium publicum interdictum: in iudi-
 cio ex parte affectio contra quemquam nihil fidei, nihil
 veritatis inveniat, ut ad testimonium profusus reddan-
 tur iniqui: sit eis ad ordines ascensus inhibitus, sit ad
 beneficium vel officium ecclesiasticum denegatus accessus
 A. & (si magis famosa sit eorum infamia) ad actus
 regimini nullus eis pateat aditus, nulla porta pandatur
 illis: sit per aliquo praesens, omni e spe dispen-
 sationis adempta. Praesenti nihilominus adicimus fan-
 tas, ut ex infectione praedicta, sicut ex infectione
 mortis violenta, ipso facto excommunicationis senten-
 tiam quis incurrat, & tam infector, quam alii supra
 dicti mali participes, quamdiu in sua contumacia
 poenitentiam, singulis diebus dominicis & festivis pulsatis
 campanis, & candelis accensis, per omnes illius loci ec-
 clesiam, in quo tantum facinus fuerit attentatum, necnon
 viciniam & diocesium vicinam d. excommunicati pu-
 blice denuncientur: nec ab alio, quam a Romano
 Pontifice possint absolutiois beneficium obtinere, nisi
 tunc in moris f. articulo constituti.

Quem autem fuerint absolviendi: primo sufficienter
 poenitentiam evicant, quod inferende poenae parebunt, &
 tunc a Domino poenitentiam petagent injungendam:
 tunc per omnes illius loci ecclesias principales, vicin-
 tiamque locorum, diebus dominicis & solennibus in-
 altibus ante coram populo, femoralia tantum habentes,
 a facibus deferentes in manibus, cum quibus per eandem
 mensuram publice sustinentur: itur postmodum ultra ma-
 gis ad hunc actum poenitentiam per tres annos ad mi-
 nimum, nec exinde postmodum reverti abque sedis Apo-
 stolicae licentia speciali. Verum cum talis gratiam re-
 missionis meruerit (beneficio absolutiois obtento)
 licentiam ei licentia, ut suam & suorum injuriam pro-
 piam & debitorum illorum, quae contracta fuerint, &
 postmodum acquisitis repetito non negetur. Illud
 non diximus omittendum, quod si quis fuerit in
 iudicio confesso, aut simplici favore culpabilis, ju-
 ra in hunc poenam metiatur ex culpa: ut secundum
 iudicium iudicis, vindicta procedat. Ceterum,
 si poenitentiam extendatur, & propter enormitatem culpa-
 rum, poenitentiam modus exuberet, nec poenis solitis con-
 tinentur, faciantur, ut ad collaterales fratres, videlicet
 cognatos, & propereos talium possit extendere poenas in
 iudicio nostra constitutione contentas, circumspicio
 circa poenitentiam, prout circumstantiae rationabiles
 adhibentur.

Item etiam dignum censuimus annectendum:
 si aliquam aliquo praedictorum excessuum, quoniam
 de clericis vel religiosi nostrae familiae, vel car-
 minum affectu forte praesumpserit, proportionetur
 poenitentia: ita quod vindicta ex aequo excessu re-
 missionis ab officio nostrorum cohibeantur deinceps
 poenitentiam, ut ad collaterales fratres, videlicet
 cognatos, & propereos talium possit extendere poenas in
 iudicio nostra constitutione contentas, circumspicio
 circa poenitentiam, prout circumstantiae rationabiles
 adhibentur.

*Al. dicitur. b. Al. dicitur. c. Al. dicitur. d. Lo-
 quuntur. f. Quoniam in mortis articulo nulla est reservatio, atq.
 poenitentiam faciant quilibet poenitentes, a quibusvis peccatis &
 poenitentiam. g. al. dicitur.*

praemissa contineant, sic in eum potestas jurisdictionis in-
 surgat, sic rigor ultionis infiliat, quod contra vices sub-
 dium mortis solatium invocet, vivens poenae non culpae
 vindictae speculum non offensa. Per hoc quoque secu-
 laribus potestatibus non admittimus facultatem utendi le-
 gibus contra tales, quas adversus sacrilegos catholici
 Principes caderant, quis enim locus regiminis poterit
 esse tutus, quis rector securitate gaudebit, si Romana
 ecclesia (quae omnium ecclesiarum disponente Domino
 caput est & magistra) casibus istis subijcitur? si ejus filii
 speciales hujusmodi periculis exponuntur? Quem eccle-
 siae filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non
 tangeret, & confusio tam aspera non moveret? Porro si
 filius est, dolebit: si fidelis, matre fidei laesa laedetur.
 Quapropter si Princeps, senator, consul, potestas, vel al-
 ius dominus sive rector contra praesumptores praedictos
 praesentis constitutionis tenorem non fecerit observari:
 tam ipse, quam officiales ipsius infra mentem (postquam
 res ad notitiam eorum pervenerit) eoipso sententiam ex-
 communicationis incurrant. Civitas vero quaevis alia,
 praeter urbem, qua talia facienti vel facientibus seu praes-
 lumentibus, in his consilium vel auxilium dederit aut
 favorem, vel infra mensem saltem taliter delinquentes,
 (prout tantum facinoris enormitas exegerit, & facultas eis
 affuerit) non duxerit puniendos, pontifici & supra, sit
 eoipso dignitate privata, & nihilominus remaneat in-
 terdicta.

DE POENITENTIIIS, ET REMISSIO-
 NIBUS.
 TITVLVS X.
 CAP. I.

*Quaestores non citant aliquos, licet eos monere possint. Et in
 concedendis indulgentiis non excedant Archiepiscopi statutum con-
 cilio generali. h. d. Zen.*

Innocentius IV. in concilio Lugdu-
 nensi.
Romana ecclesia: & infra. Quaestoribus a au-
 tem fabricae Remen. ecclesiae, Remen. Archiepi-
 scopus, sive eius officiales citandi suffraganeorum
 ipsius ecclesiae subditos (quos iidem quaestores sibi resi-
 stere, aut nolle parere dixerint) ut super hoc compareant
 coram ipsis, nequaquam tribuant potestatem. Super
 benigna vero ipsorum receptione ac subventionem ipsi fa-
 bricae faciendae, possunt eisdem suffraganeos & alios
 Christi fideles Remen. Provinciae charitative monere.
 In concedendis quoque indulgentiis non excedat Remen.
 Archiepiscopus statutum concilii generalis.

CAP. II.

*Concesso generali confessorii non tangeat Episcopo specialiter rei-
 servata, nec obtento consuetudinis potest qui sibi eligere confes-
 sorem. h. d. Zen.*

Bonifacius VIII.
Si Episcopus suo subdito concesserit, ut sibi possit ido-
 neum eligere confessorem, ille quem si elegerit, in ca-
 sibus, qui eidem Episcopo specialiter reservantur, nul-
 lam habet poenitentiam potestatem: Quum in generali con-
 cessione illa non veniant, quae non esset quis verisimiliter
 in specie concessurus. Nulla quoque potest consuetu-
 dine introduci, quod aliquis praeferat sui superioris licen-
 tiam confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit sol-
 vere vel ligare.

CAP. III.

*Decretali, cum ex eod. in pluribus Episcopis indulgentibus lo-
 cum habet. h. d. Zen.*

*a. Praedicator: quos faceret omnino sustulit conc. Trid. sess. 1. de
 refer. c. 2. in fine. & sess. 2. de refer. c. 1. b. Vide conc. Trid. sess. 1. de
 de sanctissimo poenitentiae sacramento. can. 11.*

Idem.
 Indulgentia e, quae ab uno vel pluribus, Episcopis in
 Ecclesiarum dedicationibus vel aliis quibuscunque
 casibus conceduntur, vires non obtinent, si statum
 excellenti concilii generalis.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS, SV-
 SPENSIONIS, ET INTER-
 DICTI.

TITVLVS XI.

CAP. I.

Iudex qui excommunicat, suspendit, vel interdic-
 it, in scriptis
 hoc faciat, & causam conscribat, & requisitus exemplum senten-
 tia tradat intra mensem. Qui contra fecerit, per manus non ab in-
 gressu ecclesiae, & diuini officii suspensus, & relaxabitur illa sententia
 per superiorem ab ipso, difficultate, & condemnabitur lator in expen-
 sis, & alia poena condigna. Si se suspensus celebrant ut prius,
 sunt irregulares: nec absoluantur ab alio quam Papa, h. d. Ioan.
 And.

Innocentius IV. in concilio Lugdu-
 nensi.

Cum e medicinalis sit excommunicatio, non
 mortalis: disciplinans, non eradicans: dum ta-
 men is, in quem lata fuerit, non contemnat: cau-
 de provider iudex ecclesiasticus, ut in ea ferenda ostendat
 se profectum, quod corrigentis fuerit d. & medentis.
 Quisquis igitur excommunicat, excommunicationem in
 scriptis proferat, & causam excommunicationis expresse
 conscribat, propter quam excommunicatio proferatur.
 Exemplum vero huiusmodi scripturae teneatur excom-
 municato tradere intra mensem, si fuerit requisitus; su-
 per qua requisitione fieri volumus publicum instrumentum,
 vel literas testimoniales confici sigillo authentico
 consignatas. Si quis autem iudicum huiusmodi con-
 stitutions temerarius extiterit violator, per mensem
 unum ab ingressu ecclesiae, & diuini officii noverit se
 suspensum. Superior vero, ad quem recurritur, senten-
 tiam ipsam sine difficultate relaxans, si latorem excom-
 municato ad expensas, & omne interese condemnet, &
 alia puniat animadversione condigna ut poena docente
 distant iudices, quam grave sit excommunicationum
 sententia sine maturitate debita fulminare. Et huc ead-
 em in suspensionis & interdicti sententis volumus ob-
 seruari. Caveant autem ecclesiarum prelati & iudices
 universi, ne praedictam poenam suspensionis incurram:
 quoniam si contingeret eos sic suspensos diuina officia
 exequi sicut prius, irregularitatem non effugient iuxta
 canonicas sanctiones: super qua non nisi per summum
 pontificem poterit dispensari.

CAP. II.

Quis peti ab ipso ad cautelam, docens excommunicationis sen-
 tentiam non se latam esse nullam, absoluitur cuiuscumque, contradic-
 tione non obstante: nisi dicatur & probetur intra vlti diei excommu-
 nicatus pro manifesta offensa. Qui probat se excommunicatum
 post appellationem, probatione pendente in iudicio e vitabitur, extra
 iudicium veram non, h. d. Ioan. And.

a Vide B. Thom. in questionibus additis ad 3. part. q. 16. art. 3.
 b Vide l. i. iurjurandandi quod ex conventionione. §. 1. ff. de iurjur. &
 l. i. ff. de iur. iur. §. 1. ff. de iur. iur. §. 1. ff. de iur. iur. §. 1. ff. de iur. iur. §. 1.
 c Vide conc. Trid. sess. 21. de reform. c. 3. & cur excommunicatio dicatur medicinali, luculari
 detur. Ioannes Rossensis adversus Latherum, art. 2. & Covar-
 ruzias in cap. alma mater. de senten. excomm. l. 6. in int. d. al.
 est. d. Nota hic ex mente Dominici, quod non poterit damp-
 no oratoris celebrare. Font. E. Vide l. priuilegiu. C. de sent. & inter-
 dicti. §. 1. Font.

Idem in eodem.
 Olet a nonnullis in dubium vocari, an cum ab
 quis per superiorem absolui possit ad cautelam,
 dum in se lata excommunicationis sententia
 esse nullam, sine contradictionis obiculo non ab-
 beat absolutio impendi? Et an ante absolutio-
 nem huiusmodi is, qui se offert in iudicio probatione
 iudiciali, vel intolerabilem errorem in sententia fecerit
 expresse, sit in ceteris (excepto probationis articulo)
 evitandus. In prima igitur dubitatione de huius-
 modi observandum, ut petenti absolutio non negetur
 quamvis in hoc excommunicator vel aduersarius se
 opponat: nisi eum excommunicatum pro manifesta
 offensa. In quo casu terminus octo dierum indige-
 tur sic dicenti: ut si probaverit quod opponit, non ab-
 teneat sententia, nisi prius sufficiens praeterita
 vel competens cautio de parendo iuri, si offensa
 proponatur. In secunda vero quaestione statuamus
 is, qui ad probandum admittitur, pendente probatione
 articulo, in ceteris, que ut actor, in iudicio
 interit, interim evitetur. Extra iudicium vero in
 postulationibus, & electionibus, ac alii legitime
 nihilominus admittatur.

Idem in eodem.
 Olet a nonnullis in dubium vocari, an cum ab
 quis per superiorem absolui possit ad cautelam,
 dum in se lata excommunicationis sententia
 esse nullam, sine contradictionis obiculo non ab-
 beat absolutio impendi? Et an ante absolutio-
 nem huiusmodi is, qui se offert in iudicio probatione
 iudiciali, vel intolerabilem errorem in sententia fecerit
 expresse, sit in ceteris (excepto probationis articulo)
 evitandus. In prima igitur dubitatione de huius-
 modi observandum, ut petenti absolutio non negetur
 quamvis in hoc excommunicator vel aduersarius se
 opponat: nisi eum excommunicatum pro manifesta
 offensa. In quo casu terminus octo dierum indige-
 tur sic dicenti: ut si probaverit quod opponit, non ab-
 teneat sententia, nisi prius sufficiens praeterita
 vel competens cautio de parendo iuri, si offensa
 proponatur. In secunda vero quaestione statuamus
 is, qui ad probandum admittitur, pendente probatione
 articulo, in ceteris, que ut actor, in iudicio
 interit, interim evitetur. Extra iudicium vero in
 postulationibus, & electionibus, ac alii legitime
 nihilominus admittatur.

CAP. III.

Excommunicatio lata in participato excommunicato in
 locutione & similibus (canonica monitione non praesens)
 Ioan. And.

Idem in eodem.
 Olet a nonnullis in dubium vocari, an cum ab
 quis per superiorem absolui possit ad cautelam,
 dum in se lata excommunicationis sententia
 esse nullam, sine contradictionis obiculo non ab-
 beat absolutio impendi? Et an ante absolutio-
 nem huiusmodi is, qui se offert in iudicio probatione
 iudiciali, vel intolerabilem errorem in sententia fecerit
 expresse, sit in ceteris (excepto probationis articulo)
 evitandus. In prima igitur dubitatione de huius-
 modi observandum, ut petenti absolutio non negetur
 quamvis in hoc excommunicator vel aduersarius se
 opponat: nisi eum excommunicatum pro manifesta
 offensa. In quo casu terminus octo dierum indige-
 tur sic dicenti: ut si probaverit quod opponit, non ab-
 teneat sententia, nisi prius sufficiens praeterita
 vel competens cautio de parendo iuri, si offensa
 proponatur. In secunda vero quaestione statuamus
 is, qui ad probandum admittitur, pendente probatione
 articulo, in ceteris, que ut actor, in iudicio
 interit, interim evitetur. Extra iudicium vero in
 postulationibus, & electionibus, ac alii legitime
 nihilominus admittatur.

CAP. IV.

Episcopi nullam interdici vel suspensio-
 nis sententiam sine assensu h. d. Ioan. And.

Idem in eodem.
 Olet a nonnullis in dubium vocari, an cum ab
 quis per superiorem absolui possit ad cautelam,
 dum in se lata excommunicationis sententia
 esse nullam, sine contradictionis obiculo non ab-
 beat absolutio impendi? Et an ante absolutio-
 nem huiusmodi is, qui se offert in iudicio probatione
 iudiciali, vel intolerabilem errorem in sententia fecerit
 expresse, sit in ceteris (excepto probationis articulo)
 evitandus. In prima igitur dubitatione de huius-
 modi observandum, ut petenti absolutio non negetur
 quamvis in hoc excommunicator vel aduersarius se
 opponat: nisi eum excommunicatum pro manifesta
 offensa. In quo casu terminus octo dierum indige-
 tur sic dicenti: ut si probaverit quod opponit, non ab-
 teneat sententia, nisi prius sufficiens praeterita
 vel competens cautio de parendo iuri, si offensa
 proponatur. In secunda vero quaestione statuamus
 is, qui ad probandum admittitur, pendente probatione
 articulo, in ceteris, que ut actor, in iudicio
 interit, interim evitetur. Extra iudicium vero in
 postulationibus, & electionibus, ac alii legitime
 nihilominus admittatur.

CAP. V.

Huius decretali quing. sunt dicit. Trinitas
 archiepiscopus sententia lata a subdito forma
 nisi hoc habeat de consuetudine, non videtur in
 generalis sententia. Archiepiscopi legat. Iacobus
 tam, quod pro preteritis vel praesentibus casibus
 missa, ab ea lata sententia est missa. Quamvis, quod per
 riam culpa vel iam commissa, si iuxta non satisfacta, non

a Vide Abt. Felin. & abbas in a. applicatio. p. 2. de iur. iur.
 multa tradunt de absolutio-
 b Vide Decret. in l. 1. de iur. iur. c. 1. de iur. iur. c. 1. de iur. iur. c. 1.
 cpanitibus cum excommunicato, videtur. Iacobus. Archiepiscopi. legat. Iacobus. tam, quod pro preteritis vel praesentibus casibus missa, ab ea lata sententia est missa. Quamvis, quod per riam culpa vel iam commissa, si iuxta non satisfacta, non